

KIS-396 – Gl. SIDA

(GE – 15 06 91)

MELLAD EUS AN DANVEZ GERIADUR AR VEZEKNIEZH

Gl. SIDA, syndrome immunodéficiente acquis, Br. HAZA, azoniad an hangaezivig arzeuat¹

Leiadur an difennoù hangae, dianlen da zistruj al limfokit T4 gant viruz an hangaezivig arzeuat denel (VIHAD), retroviruz eus kerentiad al lentoviruz.

Al limfokit T4 zo amplegat da azvedigezh rummennoù all a limfokit T ha d'an darn vuiañ eus al limfokit B, parus d'an antikorfoù. Pa vez gougorzhet an difennoù hangae, da geñver ar poreoù, ez a al limfokit T4 e brasoc'h ardizh ar VIHAD. An ishangae o c'hoarvezout da heul a ro tro da boreoù all, alese an anv a roer d'ar re-mañ a gleñvedoù kevaraezet pe kleñvedoù koulzataer.

Tredizh an HAZA a vez graet dre ar gwad, al laezh, ar sper, ar borc'hadoù gouzoug-gouin.

Ar viruz VIHAD a ra d'ar bevedeg parañ antikorfoù na spiront ket d'e neptuiñ. Bezañs an antikorfoù-se a lakaer war wel diwar-bouez prouadoù diurnat ; met n'eus araez ebet c'hoazh evit dinouiñ bezañs ar viruz er bevedeg.

Ar gouziviad a zizoloer an antikorfoù VIHAD en e wadveiz a lavarar a zo gwadveizyaek ; pa vez kuit a antikorfoù, ez eo gwadveiznac'hek.

¹ Kudenn a save da amparañ un daskurzhad (sl. GSTL, ¶ 50). Bez' e oa da zibab etre :
~ degemer an teskanv gallek, **SIDA** pe saoznek, **AIDS** ;

~ sevel un teskanv diwar dallizherennoù an anvad brezhonek : **AHA** pe **AHZA** ;
~ dibab a-douez al lizherennoù derou peadra da fardañ ur gwreskanv a neuz kennevin d'ar brezhoneg, geriadek (eleze silabennek, distagadus evel ur ger) ha deveradus.

An trede hent-mañ 'm eus dibabet ha kenaozet 'm eus **HAZA** (**h**angaez**iv**ig **ar**zeuat), aes da zistagañ, koulz ha da zeverañ : **hazael**, **hazaek**, **hazaeg**, **hazaecion**, h.a.

Heñvel hent 'm eus heuliet evit luniañ anvad ar viruz : **VIHAD** (**v**iruz an **h**angaez**iv**ig **ar**zeuat **d**enel), a zo gantañ ar splet ouzhpenn bezañ nes d'an anvad gallek, **VIH** (**v**irus de l'**i**mmunodéficiente acquise **h**umaine).

GERVA BREZHONEK-GALLEK

- ampegat* aa. : *bezañ* – *da* conditionner, être condition nécessaire de (sl. Da-63, 9 ; KIS-087, La-05, pp. 56 hh.)
- arzeuat* aa. acquis (≠ *enganet* inné, *ganedigal* congénital).
- azoniad* g. syndrome.
- borc'hadoù* ls. (g.) *gouzoug-gouin* sécrétions cervicovaginales.
- dianlen* aa. *da* dû à, conséquence nécessaire de, causé par (sl. KIS-087, id., ibid.)
- difennoù* ls. (g.) *hangae* défenses immunitaires.
- dinoiñ* détecter.
- diournat* dépister.
- divig* g. déficience.
- gougorzhañ* solliciter (sl. KIS-382, La-09, pp. 289-290).
- gwadveiz* g.-où sérum sanguin (sl. KIS-362, La-09, p. 136).
- gwadveiznac'hek* aa. séronégatif.
- gwadveizyaek* aa. séropositif.
- hangae* g.-où immunité (sl. KIS-397, La-09, pp. 378 hh.)
- hangaezivig* g. immunodéficience.
- hangaezivigek*, *ishangaeek* aa. immunodéficient, immunoprive.
- HAZA* g. SIDA.
- hazaeg* g.*eion* sidéen, malade atteint du SIDA.
- hazaek* aa. sidéen, atteint du SIDA.
- hazael* aa. sidéen, concernant le SIDA.
- hazaour* g.-ion sidénologue.
- hazaouriezh* b. sidénologie.
- ishangae* g.-où diminution de l'immunité (termen hollek oc'h erdalañ pep leiadur *hangae* : immunodépression, immunosuppression, immunodéficience, sl. Br. *hangaezivig* uheloc'h).
- ishangaeek* aa. immunodéficient, immunoprive.
- kevaraezet* aao. : *kleñved* – maladie opportuniste ; *hadenn g*– germe opportuniste (un *hadenn gemmagat*, Gl. "germe commensal", a adanver *kevaraezet* pa'z a *kleñvedus* a-gevaraez d'an *ishangae*).
- kevaraezus* aa., adanv kendave da Br. *kevaraezet*, o toareañ nep *kleñved* o leiaat an *difennoù hangae* ha dre se o *kevaraezañ kleñvedusted* garvevion 'zo (chom a ra da gavout ar c'hevatal gallek).
- kleñvedus* aa. pathogène.
- kleñvedusted* b. pouvoir pathogène.
- koulzataer* aa. : *kleñved* – maladie opportuniste (sl. *kevaraezet*).
- leiadur* g. an *difennoù hangae* abaissement des défenses immunitaires.

lentiviruz g. lentivirus.
limfokit s. -enn lymphocytes.
neptuiñ ar viruz neutraliser le virus.
parañ antikorfoù produire des anticorps.
parus aa. d'an antikorfoù producteur des anticorps.
pore g. maladie infectieuse.
poread g. infection.
prouad g. diurnat test de dépistage.
retroviruz g. rétrovirus.
tredizh g. transmission, contamination.
VIHAD VIH, HIV, virus de l'immunodéficience acquise humaine.
vihadel aa. concernant le VIH.
viruz g. -ioù virus¹.

¹ Ankevazas eo ober ur strollder eus Br. **viruz**, rak ne bleder koulz lavarout nepred gant hiniennoù – a be rummad e rajed an unanderenn : ar ouennad, ar spesad, ar genad, ar c'herentiad...?